

MULTICULTURELE EFFECTIVITEIT & SUBJECTIEVE VEILIGHEIDSBELEVING

Een onderzoek naar de invloed van burgemeesters op
het veiligheidsgevoel in Rotterdam en Amsterdam

I.N. Lengkeek

S4265386

in.lengkeek@student.ru.nl

+31 6 117 23 661

1 juni 2015

Radboud Universiteit Nijmegen

Dr. M.B.P. Starren

Veiligheid en communicatie in multinationale organisaties

Samenvatting

In Nederland bevinden we ons momenteel in een situatie waarin de veiligheid toeneemt, maar men zich steeds minder veilig voelt. Om de veiligheid aan te kunnen pakken, heeft de burgemeester de afgelopen jaren veel nieuwe bevoegdheden verkregen. De vraag is echter of de burgemeester daadwerkelijk iets bijdraagt aan het veiligheidsgevoel van de burger.

In dit onderzoek is er gepoogd antwoord te krijgen op de vraag of de multiculturele effectiviteit van een burgemeester invloed heeft op het veiligheidsgevoel. Door de burgemeesters van Rotterdam - Aboutaleb - en Amsterdam - Van der Laan - met elkaar te vergelijken, konden interessante vraagstukken worden onderzocht. Is een multiculturele burgemeester als Aboutaleb ook echt multicultureel effectiever dan een geboren en getogen Nederlander als Van der Laan? En, als Aboutaleb dan echt multicultureel effectiever is, voelen inwoners van Rotterdam zich dan ook veiliger dan inwoners van Amsterdam? Nooit eerder is er onderzoek gedaan naar de invloed van de burgemeester op het veiligheidsgevoel, terwijl dit vandaag de dag juist zo belangrijk lijkt te zijn.

Het onderzoek heeft via een survey plaatsgevonden. Inwoners van Rotterdam en Amsterdam hebben vragenlijsten ingevuld over de multiculturele effectiviteit van hun burgemeester. Daarnaast werden er vragen gesteld over het veiligheidsgevoel van de respondenten.

Uit de resultaten bleek er geen significante samenhang te zijn tussen de multiculturele effectiviteit van een burgemeester en het veiligheidsgevoel van de burger. Burgemeester Aboutaleb scoorde wél significant hoger op multiculturele effectiviteit, maar in tegenstelling tot de verwachtingen, voelden inwoners van Amsterdam zich significant veiliger in hun stad.

De multiculturele effectiviteit van burgemeester Van der Laan bleek wél een voorspeller te zijn van het veiligheidsgevoel van de Amsterdammers. Er lijkt dus een verband te bestaan tussen de multiculturele effectiviteit en het veiligheidsgevoel, maar welke factoren daaraan bijdragen, zal verder onderzocht moeten worden.

Introductie

Aanleiding

In Nederland bevinden we ons momenteel in de paradoxale situatie waarin de veiligheid toeneemt, maar waarin men zich toch steeds minder veilig voelt (Peters, 2009). Om de veiligheidszorg aan te pakken, krijgen burgemeesters steeds meer bevoegdheden om de veiligheid te waarborgen (Prins & Cachet, 2011; Mein, 2010; Sackers, 2010; Peters, 2009). De vraag is echter of de burgemeester daadwerkelijk iets bijdraagt aan het veiligheidsgevoel van de burger. Hier is nog geen onderzoek naar gedaan.

Er zijn verschillende onderzoekers die het hedendaagse burgemeestersambt bekritisieren. Prins en Cachet (2011) schrijven bijvoorbeeld dat de burgemeester te weinig doorzettingsmacht heeft en Peters (2009) schrijft dat de burgemeester door zijn handhavende rol sneller als boeman zal worden gezien.

Toch zijn er ook momenten waarop de burgemeester een zeer belangrijke rol speelt, bijvoorbeeld tijdens crisissituaties. Na de aanslag op Charlie Hebdo in Parijs, gaven Nederlandse burgemeesters Van der Laan (Amsterdam) en Aboutaleb (Rotterdam) een toespraak. Ook op andere momenten is de burgemeester toonbaar aanwezig. Zo besloot Aboutaleb in mei 2015 om een wedstrijd van Feyenoord af te lasten, vanwege een geplande staking door de Rotterdamse politie. Deze burgemeester waarborgt openlijk de veiligheid van zijn stad, wat invloed zou kunnen hebben op het veiligheidsgevoel van de burger. Burgers zouden daarnaast meer vertrouwen kunnen hebben in hun burgemeester dan in politici, omdat de burgemeester niet is verbonden aan een politieke partij (Peters, 2009).

Naast het feit dat Nederlanders zich steeds minder veilig voelen wordt Nederland steeds multicultureler, vooral in de steden. Zo bestaat meer dan de helft van de Amsterdamse bevolking uit allochtonen; in Rotterdam is de verhouding autochtoon-allochtoon bijna gelijk (Mulder, 2013). Als leider is het belangrijk om goed om te kunnen gaan met verschillende culturen en dus een groot aanpassingsvermogen te hebben. Dit wordt ook wel gemeten aan de hand van multiculturele effectiviteit (Van der Zee & Van Oudenhoven, 2000, 2001). Er is nog geen onderzoek gedaan naar een eventuele samenhang tussen de multiculturele effectiviteit

van een burgemeester en het veiligheidsgevoel van de burger.

Theoretisch kader

Het ambt van de burgemeester

Het ambt van de burgemeester: een ambt dat de afgelopen jaren grote ontwikkelingen heeft doorgemaakt, en vandaag de dag nog steeds in beweging is. Werd de burgemeester eerder nog gezien als herder van de bevolking en hoeder van de normen en waarden in een gemeente, tegenwoordig is de burgemeester meer een handhaver, of nog beter: een sheriff (Sackers, 2010).

Om een goede handhaver te kunnen zijn, zijn de juiste bevoegdheden nodig. Die heeft de burgemeester de afgelopen jaren dan ook flink verkregen. Zo heeft de burgemeester o.a. het recht om gebieds- of verblijfsontzegging of een verwijderingsbevel op te leggen, heeft hij sinds 1997 de bevoegdheid om een woning te sluiten mits de openbare orde wordt verstoord, heeft hij sinds 2000 de bevoegdheid tot bestuurlijke ophouding, mag hij sinds 2002 preventief fouilleren en heeft hij sinds 2005 ook de bevoegdheid om vaste camera's in openbare ruimtes te plaatsen (Mein, 2010). De burgemeester is dus vooral veiligheidsbaas door zijn nieuwe bevoegdheden, maar draagt dit alles ook bij aan het versterken van het veiligheidsgevoel van de burger?

Volgens Cachet, Karsten en Schaap (2009) bestaat het risico dat de burgemeester als 'burgerboeman' wordt gezien, omdat een handhavende burgemeester vaak een negatieve connotatie kent. Echter, de burgemeester dient juist bij te dragen aan het veiligheidsgevoel, en dat zal lastiger zijn naarmate de connotatie van de burgemeester negatiever is.

In hun rapport stellen Cachet et al. (2009) eveneens dat de burgemeester niet alleen moet optreden als handhaver, maar ook zijn rol als burgervader niet mag vergeten. Als burgervader treedt de burgemeester op in noodsituaties, bijvoorbeeld d.m.v. een speech of door te verschijnen bij publieke gebeurtenissen. Hij ontfermt zich dan als een vader over de inwoners van zijn gemeente. Dit is minstens zo belangrijk als het handhaven van de regels, maar wel lastig te combineren. Misschien blijkt de combinatie handhaver/burgervader zelfs wel onmogelijk (Sackers, 2010). Zo schrijft Mein: "Als hij [de burgemeester] zich te veel profileert als crimefighter, verspeelt hij het vertrouwen als burgervader" (2010, p. 34).

Subjectieve veiligheidsbeleving in Nederland

Zoals ik al schreef in de aanleiding, bevinden we ons in Nederland momenteel in een situatie waarin het veiligheidsgevoel afneemt, terwijl de veiligheid zelf niet afneemt. Dit blijkt uit de notitie 'Burgemeester en Veiligheid', uitgebracht door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (geciteerd in Peters, 2009). Het veiligheidsgevoel wordt ook wel aangeduid met de term '*subjectieve veiligheid*'. Subjectieve veiligheid wordt door Elffers en De Jong gedefinieerd als een situatie waarin iemand zich "in zijn woon- en leefsituatie niet door misdrijven, overtredingen en ernstige overlast bedreigd voelt" (2004, p. 11). In dit rapport zal ik naast de term 'subjectieve veiligheid' ook de term 'veiligheidsgevoel' gebruiken.

Omdat men zich minder veilig voelt, moet er in de veiligheidszorg meer aandacht worden besteed aan de subjectieve veiligheidsbeleving (Prins & Cachet, 2011). Daarnaast verwachten burgers ook steeds meer wat betreft veiligheid (Prins & Cachet, 2011): men wil dat er door de overheid streng wordt opgetreden tegen onveiligheid (Mein, 2010).

Door alle nieuwe bevoegdheden van de burgemeester, lijkt de burgemeester 'de oplossing' voor het veiligheidsprobleem te zijn. Echter, Prins en Cachet (2011) schrijven in hun artikel dat de burgemeester te weinig doorzettingsmacht heeft om de veiligheidszorg aan te pakken. Omdat de integrale veiligheidszorg voornamelijk bestaat uit horizontaal samenwerken, blijkt de rol van de burgemeester vaak onduidelijk (Prins & Cachet, 2011).

Zoals ik hierboven al noemde, heeft de burgemeester wél steeds meer bevoegdheden gekregen om de veiligheid aan te kunnen pakken. De consequentie hiervan is dat de burgemeester wordt gezien als 'boeman' (Peters, 2009). Peters stelt daarom dat de burgemeester alleen in noodsituaties moet kunnen ingrijpen, maar dat de rechter altijd het laatste woord dient te hebben (2009). Dit zou betekenen dat de burgemeester minder bevoegdheden heeft, maar dat zijn connotatie waarschijnlijk positiever zal zijn, wat weer een positieve bijdrage zou kunnen leveren aan het subjectieve veiligheidsgevoel.

Multiculturele effectiviteit

Alles bij elkaar maakt dat het interessant is om te onderzoeken of de burgemeester op dit

moment bijdraagt aan het veiligheidsgevoel van de burger. Of de burgemeester bijdraagt aan het veiligheidsgevoel, kan te maken hebben met leiderseigenschappen van de burgemeester in kwestie.

Er zijn talloze soorten leiderschap. Een veel gemaakt onderscheid is het verschil tussen transactioneel en transformationeel leiderschap (Bass, 1990). Krause en Weekley schrijven dat transformationeel leiderschap een positiever effect heeft op de veiligheid (2005). Een ander onderscheid dat vaak wordt gemaakt is het onderscheid tussen charismatisch, mens-georiënteerd en taak-georiënteerd leiderschap (De Vries, Bakker-Pieper & Oostenveld, 2010).

Dit onderzoek zal echter een onderscheid maken tussen de burgemeesters aan de hand van multiculturele effectiviteit, vanwege het feit dat er nog geen onderzoek is gedaan naar de samenhang tussen multiculturele effectiviteit en het veiligheidsgevoel. Daarnaast is de multiculturele effectiviteit een interessante maatstaf om de capaciteiten van een burgemeester mee te meten. De multiculturele effectiviteit meet namelijk vijf verschillende factoren: culturele empathie, openmindedness, sociaal initiatief, emotionele stabiliteit en flexibiliteit (Van der Zee & Van Oudenhoven, 2000, 2001). In zijn boek geeft Van Oudenhoven de volgende definitie: "[multiculturele effectiviteit bestaat uit] de vaardigheden die vereist zijn voor het succesvol opereren in een andere cultuur" (2002, p. 85). Multiculturele effectiviteit gaat dus om het aanpassingsvermogen dat een leider moet hebben.

Culturele empathie kan worden omschreven als het vermogen om je te interesseren in anderen en om je in anderen in te leven, ook in mensen uit andere culturen (Korzilius, Van Hooft, Planken & Hendrix, 2011). *Openmindedness* staat voor een open houding ten opzichte van normen en waarden van andere (culturele) groepen (Korzilius et al., 2011). *Sociaal initiatief* betekent het durven nemen van initiatieven in sociale situaties: iemand die hoog scoort op deze factor ziet onbekende situaties als uitdagend (Korzilius et al., 2011). *Emotionele stabiliteit* meet de mate waarin iemand rustig blijft in stressvolle situaties en de mate waarin er tijdens stressvolle situaties emotioneel wordt gereageerd (Korzilius et al., 2011). Ten slotte houdt de factor *flexibiliteit* in in welke mate men kan omschakelen naar een andere strategie, bijvoorbeeld in een andere culturele situatie (Korzilius et al., 2011).

Van der Zee en Van Oudenhoven hebben een vragenlijst ontwikkeld om de multiculturele effectiviteit te kunnen meten, de MPV: De Multiculturele Persoonlijkheidsvragenlijst (2000, 2001).

Dit onderzoek zal zich richten op de subjectieve veiligheidsbeleving van inwoners van Rotterdam en Amsterdam, de multiculturele effectiviteit van burgemeesters Aboutaleb en Van der Laan en de invloed die multiculturele effectiviteit heeft op de subjectieve veiligheidsbeleving. Juist deze steden zijn voor dit onderzoek ontzettend interessant, want in beide steden bestaat de bevolking voor een hoog percentage uit allochtonen. Zo bestond de bevolking van Amsterdam in 2013 voor 50,6% uit allochtonen, en de bevolking van Rotterdam voor 48,6% (Mulder, 2013).

Daarnaast zijn de burgemeesters van deze twee steden ook heel geschikt voor het onderzoek. Van der Laan is geboren en getogen in Nederland, terwijl Aboutaleb een Marokkaanse achtergrond heeft. Deze verschillende culturele achtergronden zouden een rol kunnen spelen in dit onderzoek.

Onderzoeksvraag

Zoals bleek uit mijn literatuurstudie, neemt het subjectieve veiligheidsgevoel van de burger af, terwijl de absolute onveiligheid niet toeneemt (Peters, 2009). De burgemeester dient een rol als 'veiligheidsbaas' te vervullen. Op dit moment spelen vooral de bevoegdheden van de burgemeester een belangrijke rol. De rol als 'burgervader' lijkt men haast te vergeten, terwijl deze juist een positief effect zou kunnen hebben op het veiligheidsgevoel van de burger. Het is daarom noodzakelijk om te onderzoeken of de burgemeester invloed heeft op de subjectieve veiligheidsbeleving van de burger.

De multiculturele effectiviteit van een leider zegt veel over de capaciteiten van een leider en is vooral interessant om te onderzoeken bij leiders van internationale steden als Rotterdam en Amsterdam. Nooit eerder is onderzocht of de multiculturele effectiviteit van een burgemeester invloed heeft op de subjectieve veiligheidsbeleving van de burger.

Mijn onderzoeksvraag luidt daarom als volgt:

Hoofdvraag: In hoeverre heeft de multiculturele effectiviteit van burgemeester Aboutaleb en burgemeester Van der Laan invloed op de subjectieve veiligheidsbeleving van de inwoners van Rotterdam respectievelijk Amsterdam?

De onderzoeksvraag zal worden beantwoord door middel van een survey-onderzoek. Het onderzoek zal zowel in Rotterdam als Amsterdam worden uitgevoerd. Aan de hand van de resultaten zal ik de multiculturele effectiviteit van burgemeesters Aboutaleb (Rotterdam) en Van der Laan (Amsterdam) met elkaar vergelijken.

In tegenstelling tot Van der Laan heeft Aboutaleb een multiculturele achtergrond. Het zou kunnen zijn dat de Marokkaanse achtergrond van Aboutaleb ervoor zorgt dat hij multicultureel effectiever is. Aboutaleb lijkt probleemloos in de Nederlandse samenleving te worden opgenomen, wat getuigt van een groot aanpassingsvermogen. Mijn eerste deelvraag luidt:

Deelvraag 1: Is Aboutaleb multicultureel effectiever dan Van der Laan?

Omdat het mogelijk is dat Aboutaleb multicultureel effectiever is dan Van der Laan, zou het zo kunnen zijn dat inwoners van Rotterdam zich veiliger voelen in hun stad dan inwoners van Amsterdam. Daarom is mijn tweede deelvraag als volgt:

Deelvraag 2: Voelen inwoners van Rotterdam zich veiliger dan inwoners van Amsterdam?

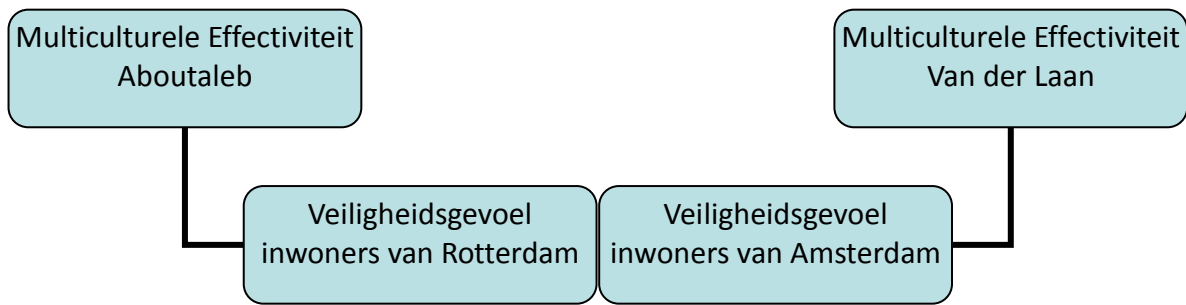
Omdat multiculturele effectiviteit een leiderschapskwaliteit is, zou een hoge multiculturele effectiviteit bij kunnen dragen aan het subjectieve veiligheidsgevoel. Immers, een sterke leider kan optreden tegen onrust en onveiligheid. Mijn derde deelvraag luidt dan ook:

Deelvraag 3: Bestaat er een positieve relatie tussen de multiculturele effectiviteit van een burgemeester en de subjectieve veiligheidsbeleving van een stad?

Methode

Instrumentatie

De onafhankelijke variabele van dit onderzoek was de multiculturele effectiviteit van burgemeesters Aboutaleb en Van der Laan. De afhankelijke variabele was de subjectieve veiligheidsbeleving van de inwoners van Rotterdam en Amsterdam.

De multiculturele effectiviteit is geoperationaliseerd aan de hand van de Multiculturele Persoonlijkheidsvragenlijst van Van der Zee en Van Oudenhoven (2000, 2001). Deze vragenlijst meet vijf verschillende variabelen: *culturele empathie*, *openmindedness*, *sociaal initiatief*, *emotionele stabiliteit* en *flexibiliteit*. Samen tonen deze variabelen de multiculturele effectiviteit van een leider aan. De vragen werden gemeten d.m.v. zevenpunts Likert-schalen, waarbij 1 staat voor helemaal mee oneens, en 7 voor helemaal mee eens.

Een aantal vragen moest worden omgepoold, zodat bij iedere vraag 1 stond voor ‘negatief’ en 7 stond voor ‘positief’. Dit betrof de volgende stellingen: ‘Mijn burgemeester vermijdt avontuur’, ‘Mijn burgemeester werkt zoveel mogelijk volgens een strikt schema’, ‘Mijn burgemeester voelt zich oncomfortabel in een andere cultuur’, ‘Mijn burgemeester heeft problemen met het plaatsen van relaties’ en ‘Mijn burgemeester gaat er standaard vanuit dat zaken vanzelf goed zullen komen’.

De oorspronkelijke MPV bestaat uit 91 vragen. Alleen de vragen uit de MPV die gingen over communicatie, zijn voor dit onderzoek gebruikt. Op die manier is de vragenlijst ingekort tot achttien vragen. De gebruikte schaal bleek een goede betrouwbaarheid te hebben: $\alpha=.90$.

Ook is onderzocht of de schalen die de verschillende variabelen maten betrouwbaar waren. De variabele *flexibiliteit* bleek onbetrouwbaar te zijn: $\alpha=.24$. Ook na het verwijderen van de eerste

vraag: ‘Mijn burgemeester staat open voor veranderingen’, bleef deze variabele onbetrouwbaar: $\alpha=.35$. Omdat deze Cronbach’s α zo laag is, is besloten om de variabele flexibiliteit niet mee te nemen in het verdere onderzoek.

Sociaal initiatief had een hoge betrouwbaarheid: $\alpha=.81$. De schaal om *openmindedness* te meten bleek redelijk betrouwbaar: $\alpha=.70$. Ook redelijk betrouwbaar was de schaal om *culturele empathie* te meten: $\alpha=.68$. De betrouwbaarheid van *emotionele stabiliteit* was in eerste instantie onbetrouwbaar: $\alpha=.58$. Echter, na één vraag uit de schaal te verwijderen was de betrouwbaarheid redelijk: $\alpha=.76$. Dit betrof de stelling ‘Mijn burgemeester gaat er standaard vanuit dat zaken vanzelf goed zullen komen.’

De variabele ‘flexibiliteit’ en één vraag horend bij de variabele ‘emotionele stabiliteit’ zijn niet meegenomen in het verdere onderzoek. De betrouwbaarheid van de (ingekorte) Multiculturele Persoonlijkheidsvragenlijst is daardoor iets toegenomen: $\alpha=.91$.

De subjectieve veiligheidsbeleving is geoperationaliseerd a.d.h.v. een vragenlijst van Boers, Van Steden en Boutellier (2008). De acht verschillende vragen waarmee Boers, Van Steden en Boutellier de afhankelijke variabele ‘veiligheidsbeleving’ meten zijn gebruikt om stellingen van te maken. Deze stellingen zijn eveneens gemeten met zevenpunts Likert-schalen. Hierbij gold ook: 1 staat voor helemaal mee oneens en 7 staat voor helemaal mee eens. Bij deze schaal moesten zeven stellingen worden omgepooled, zodat 1 stond voor ‘negatief’ en 7 stond voor ‘positief’. Dit betrof de volgende stellingen: ‘Ik voel mij onveilig in de stad waarin ik woon’, ‘Ik voel mij overdag onveilig wanneer ik alleen over straat loop’, ‘Ik voel mij ‘s avonds of ‘s nachts onveilig wanneer ik alleen over straat loop’, ‘Ik voel mij onveilig in mijn eigen buurt’, ‘Ik maak mij zorgen over criminaliteit in onze maatschappij’, ‘Naar mijn gevoel is de criminaliteit in de afgelopen jaren gestegen’ en ‘Ik kan mensen in het algemeen vertrouwen.’ De betrouwbaarheid van de schaal om de veiligheidsbeleving te meten was adequaat, namelijk $\alpha=.72$.

Procedure en respondenten

De respondenten zijn op 23 april op straat aangesproken. In Rotterdam werden de schriftelijke surveys uitgedeeld op het Zuidplein, in Amsterdam voornamelijk bij de 9 straatjes. In Amsterdam was het echter erg moeilijk om respondenten te vinden. Veel mensen woonden niet

in Amsterdam of wilden niet meewerken. Daarom zijn er nog 24 surveys elektronisch verspreid naar inwoners van Amsterdam, in de twee weken na het onderzoek.

Helaas kon er geen vergoeding worden aangeboden. De gemiddelde afname duurde ongeveer vijf minuten.

In totaal zijn er 100 personen ($n=100$) geïnterviewd, 50 in Rotterdam en 50 in Amsterdam. Tijdens het selecteren van de respondenten is geprobeerd om een representatieve doelgroep te creëren van inwoners uit Rotterdam en Amsterdam. Dit hield in dat er allereerst werd gevraagd of de mensen woonachtig waren in de gemeente Rotterdam of Amsterdam. Verder betekende dit dat er ongeveer evenveel mannen als vrouwen zijn ondervraagd, er mensen van verschillende leeftijdscategorieën zijn aangesproken en er is geprobeerd om verschillende nationaliteiten aan te spreken.

De gemiddelde leeftijd van de Rotterdammers lag iets hoger ($M = 38.18$, $SD = 20.37$) dan de gemiddelde leeftijd van de Amsterdammers ($M = 30.70$, $SD = 14.40$), zoals Tabel 1 verduidelijkt.

Tabel 1. Leeftijd van de respondenten uit Rotterdam ($n=50$) en Amsterdam ($n=50$).

Stad	Minimum leeftijd	Maximum leeftijd	M	SD
Rotterdam	15	87	38.18	20.37
Amsterdam	16	67	30.70	14.40

Omdat Rotterdam en Amsterdam zeer multiculturele steden zijn, is gevraagd naar de nationaliteit van de respondenten. Om een onderscheid te kunnen maken tussen autochtoon/allochtoon, is gevraagd naar de afkomst van de ouders.

Tabel 2. Percentage geslacht en percentage autochtone en allochtone bevolking van de respondenten uit Rotterdam en Amsterdam

Stad	Man	Vrouw	Autochtoon	Allochtoon	Totaal
Rotterdam	58	42	54	46	100
Amsterdam	56	44	62	38	100

Daarnaast is gevraagd naar een eventuele religieuze achtergrond.

Tabel 3. Percentage religie per stad

Religie	Rotterdam	Amsterdam
Christendom	52	24
Islam	26	18
Atheïsme/geen geloof	22	56
Anders	0	2
Totaal	100	100

Ten slotte is er gevraagd naar het opleidingsniveau van de respondenten.

Tabel 4. Percentage opleidingsniveau van respondenten uit Rotterdam en Amsterdam

Niveau	Rotterdam	Amsterdam
Lagere school	6	0
Middelbare school	26	14
Beroepsonderwijs	44	16
HBO/WO	24	70
Totaal	100	100

Statistische toetsing

Om te onderzoeken of de multiculturele effectiviteit van burgemeesters Aboutaleb en Van der Laan (onafhankelijke variabele) daadwerkelijk invloed heeft op het veiligheidsgevoel van inwoners van hun stad (afhankelijke variabele) is een regressieanalyse uitgevoerd. Om te onderzoeken welke constructen van de MPV (Van der Zee & Van Oudenhoven, 2000, 2001) de beste voorspellers zijn, is een meervoudige regressieanalyse uitgevoerd.

Om te ontdekken of er een significant verschil bestaat tussen de veiligheidsbeleving van Rotterdam en Amsterdam, is een onafhankelijke t-test uitgevoerd. Er is daarnaast een onafhankelijke t-test uitgevoerd om te onderzoeken of de multiculturele effectiviteit van burgemeesters Aboutaleb en Van der Laan significant verschilt.

Resultaten

Uit het onderzoek is het volgende gebleken:

Tabel 5. Overzicht van de multiculturele effectiviteit van burgemeesters Aboutaleb en Van der Laan en het veiligheidsgevoel van inwoners van Rotterdam ($n=50$) en Amsterdam ($n=50$)

Burgemeester en stad	Multiculturele effectiviteit		Veiligheidsgevoel	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Aboutaleb, Rotterdam	4.89	1.00	4.41	1.16
Van der Laan, Amsterdam	4.51	0.87	4.87	1.08

Deelvraag 1: Is Aboutaleb multicultureel effectiever dan Van der Laan?

Uit een *t*-toets voor multiculturele effectiviteit bleek er een significant verschil te zijn tussen de multiculturele effectiviteit van burgemeesters Aboutaleb en Van der Laan ($t(98) = 2.31, p = .023$). Burgemeester Ahmed Aboutaleb ($M=4.89, SD=1.00$) bleek multicultureel effectiever te zijn dan de burgemeester van Amsterdam, Eberhard Van der Laan ($M=4.51, SD=0.87$).

Deelvraag 2: Voelen inwoners van Rotterdam zich veiliger dan inwoners van Amsterdam?

Uit tabel 5 valt af te lezen dat inwoners van Rotterdam zich minder veilig voelen ($M = 4.41$, $SD = 1.16$) dan inwoners van Amsterdam ($M = 4.87$, $SD = 1.08$). Uit een t -toets bleek dit verschil significant te zijn ($t(98) = 2.06$, $p = .042$).

Deelvraag 3: Bestaat er een positieve relatie tussen de multiculturele effectiviteit van een burgemeester en de subjectieve veiligheidsbeleving van een stad?

Uit een enkelvoudige regressie bleek dat de subjectieve veiligheidsbeleving van de inwoners van Rotterdam en Amsterdam niet te verklaren was door de multiculturele effectiviteit van de burgemeester ($F(1, 98) = .87$, $p = .353$).

Om te onderzoeken of sommige elementen van de multiculturele effectiviteit wél voorspellers waren van de subjectieve veiligheidsbeleving is er een multiple regressie analyse uitgevoerd. Hieruit bleek dat het veiligheidsgevoel van de inwoners van Rotterdam en Amsterdam slechts voor 2% te verklaren was door de multiculturele effectiviteit van hun burgemeester ($F(4, 95) = 1.59$, $p = .185$). De verschillende constructen van de multiculturele effectiviteit bleken geen van allen significante voorspellers te zijn van het subjectieve veiligheidsgevoel: de *emotionele stabiliteit* niet ($\beta = .16$, $p = .349$), het *sociaal initiatief* niet ($\beta = -.91$, $p = .273$), de *openmindedness* niet ($\beta = .31$, $p = .064$) en ook de *culturele empathie* niet ($\beta = -.16$, $p = .314$).

Vervolgens is gemeten of in Rotterdam de multiculturele effectiviteit van burgemeester Aboutaleb invloed had op de subjectieve veiligheidsbeleving in deze stad. Uit een multiple regressie bleek dat de multiculturele effectiviteit van burgemeester Aboutaleb ten opzichte van het veiligheidsgevoel van de inwoners van Rotterdam niet te verklaren was door de ingebrachte variabelen ($F(4, 45) = .65$, $p = .632$). Er bleken geen significante voorspellers te zijn voor de multiculturele effectiviteit ten opzichte van het veiligheidsgevoel.

Ten slotte is gekeken naar een eventuele samenhang tussen de multiculturele effectiviteit van burgemeester Van der Laan en het subjectieve veiligheidsgevoel van inwoners van Amsterdam. Uit een multiple regressie bleek dat de multiculturele effectiviteit van burgemeester Van der

Laan ten opzichte van het subjectieve veiligheidsgevoel van inwoners van Amsterdam voor 12% te verklaren was door de ingebrachte variabelen ($F(4, 45) = 2.73, p = .04$). De *openmindedness* van de burgemeester bleek een significante voorspeller voor de multiculturele effectiviteit ten opzichte van de veiligheidsbeleving ($\beta = .56, p = .01$), evenals de *culturele empathie* ($\beta = -.47, p = .023$). De culturele empathie is echter negatief gecorreleerd aan het veiligheidsgevoel. De *emotionele stabiliteit* bleek geen voorspeller te zijn ($\beta = -.07, p = .746$), evenals het *sociaal initiatief* ($\beta = .09, p = .679$).

Tabel 6. Regressieanalyse voor de variabelen die de multiculturele effectiviteit van burgemeester Van der Laan ten opzichte van de subjectieve veiligheidsbeleving van de inwoners van Amsterdam voorspellen ($n=50$)

Variabele	B	SE B	β
Emotionele stabiliteit	-.06	.18	-.07
Sociaal initiatief	.10	.23	.09
Openmindedness	.55	.20	.56*
Culturele empathie	-.52	.22	-.47*
R^2	.12		
F	2.73*		

* $p < .05$

In Amsterdam bestond er een positieve relatie tussen de multiculturele effectiviteit van de burgemeester en het veiligheidsgevoel. Echter, dit was niet het geval in Rotterdam. Daarom is er niet altijd een positieve relatie tussen de multiculturele effectiviteit van een burgemeester en de subjectieve veiligheidsbeleving.

Conclusie

De hoofdvraag van dit onderzoek was: *‘In hoeverre heeft de multiculturele effectiviteit van burgemeester Aboutaleb en burgemeester Van der Laan invloed op de subjectieve veiligheidsbeleving van de inwoners van Rotterdam respectievelijk Amsterdam?’*

Mijn eerste deelvraag luidde: *‘Is Aboutaleb multicultureel effectiever dan Van der Laan?’*

Uit het onderzoek is gebleken dat de burgemeester van Rotterdam, de Marokkaanse Aboutaleb, inderdaad significant multicultureel effectiever is dan de burgemeester van Amsterdam, de Nederlandse Van der Laan.

De multiculturele effectiviteit blijkt echter geen voorspeller te zijn van het veiligheidsgevoel. Inwoners van Amsterdam voelden zich namelijk significant veiliger in hun stad dan de Rotterdammers. Daarmee is mijn tweede deelvraag *‘Voelen inwoners van Rotterdam zich veiliger dan inwoners van Amsterdam?’* negatief beantwoordt.

In Rotterdam bleek er geen samenhang te zijn tussen de multiculturele effectiviteit van burgemeester Aboutaleb en het veiligheidsgevoel van de Rotterdammers. In Amsterdam was er wél een significante samenhang: hier had de multiculturele effectiviteit van burgemeester Van der Laan duidelijk invloed op de subjectieve veiligheidsbeleving van de Amsterdammers. De constructen *openmindedness* en *culturele empathie* bleken significante voorspellers van het veiligheidsgevoel. Openmindedness bleek een positieve relatie te hebben met het veiligheidsgevoel; culturele empathie bleek een negatieve relatie te hebben met het veiligheidsgevoel.

Vanwege het feit dat er niet in beide steden een significante relatie is gevonden, moet ook mijn derde deelvraag: *‘Bestaat er een positieve relatie tussen de multiculturele effectiviteit van een burgemeester en de subjectieve veiligheidsbeleving van een stad?’* negatief worden beantwoord. Wél kunnen we stellen dat er *waarschijnlijk* een relatie is tussen de multiculturele effectiviteit van een burgemeester en de subjectieve veiligheidsbeleving: anders zou er in Amsterdam geen significant effect zijn gevonden. Omdat er in Rotterdam geen significant effect is gevonden, zal dit dus alleen gelden onder bepaalde voorwaarden.

Discussie

Naar aanleiding van het afnemende veiligheidsgevoel en de steeds belangrijker wordende burgemeesters-rol, is dit onderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in de eventuele samenhang tussen de multiculturele effectiviteit van een burgemeester en het veiligheidsgevoel van de burger.

Uit het onderzoek is gebleken dat Aboutaleb multicultureel effectiever is dan Van der Laan, zoals verwacht. Dit resultaat zou kunnen worden verklaard door de multiculturele achtergrond van Aboutaleb. Van der Laan is geboren en getogen in Nederland, Aboutaleb is afkomstig uit Marokko. Omdat Aboutaleb zich heeft moeten aanpassen aan de Nederlandse cultuur, zou het goed kunnen dat hij sommige capaciteiten van de multiculturele effectiviteit beter heeft ontwikkeld dan Van der Laan, die altijd in Nederland heeft gewoond.

Echter, het verschil tussen de twee burgemeesters zou ook te maken kunnen hebben met hun persoonlijkheden. Het is goed mogelijk dat het karakter van Aboutaleb een rol speelt bij zijn multiculturele effectiviteit.

Daarnaast zou het ook zo kunnen zijn dat de bekendheid van Aboutaleb ervoor zorgt dat hij hoger scoort op multiculturele effectiviteit. In Rotterdam wisten vrijwel alle respondenten direct wie Aboutaleb was, maar in Amsterdam gaven respondenten tijdens de surveys aan heel weinig van hun burgemeester te weten, of zelfs niet eens te weten wie de burgemeester was. Het is mogelijk dat Rotterdammers hun burgemeester beter beoordelen, omdat ze meer van hem weten.

Verder onderzoek naar de oorzaken van het verschil in multiculturele effectiviteit zou interessant zijn. Dit zou bijvoorbeeld gedaan kunnen worden door de multiculturele effectiviteit van meerdere multiculturele leiders te meten en die te vergelijken met de multiculturele effectiviteit van Nederlandse leiders. Omdat er nu onderzoek is gedaan naar slechts twee leiders, is het lastig om te zeggen of het verschil daadwerkelijk wordt veroorzaakt door de multiculturele achtergrond van Aboutaleb.

Uit de resultaten is eveneens gebleken dat Amsterdammers zich veiliger voelden in hun stad dan Rotterdammers. Dit lijkt tegenstrijdig: Aboutaleb scoort immers hoger op multiculturele effectiviteit. Verschillende oorzaken voor dit verschil zijn mogelijk.

Allereerst kan het liggen aan de stad zelf. In dit onderzoek is niet onderzocht of Amsterdam daadwerkelijk veiliger is dan Rotterdam. Wanneer dit zo is, is het logisch dat Amsterdammers zich ook veiliger voelen.

Ten tweede zou het kunnen liggen aan het feit dat van de Amsterdammers 70% hoger opgeleid was, en van de Rotterdammers slechts 24%. We kunnen er vanuit gaan dat hoger opgeleide mensen vaker wonen in duurdere wijken dan lager opgeleide mensen, en dat duurdere wijken over het algemeen als veiliger worden beschouwd. Omdat er in het survey ook werd gevraagd naar de onveiligheid in de eigen buurt, zou dit het verschil kunnen verklaren.

Ten derde kan het verschil worden veroorzaakt door de verschillen tussen de twee groepen die zijn ondervraagd. Zo was 46% van de ondervraagde Rotterdammers allochtoon, in tegenstelling tot Amsterdam, waar 38% een buitenlandse afkomst had. Het zou zo kunnen zijn dat allochtonen zich over het algemeen onveiliger voelen. Daarnaast lag de gemiddelde leeftijd van de Rotterdammers hoger ($M = 38.18$, $SD = 20.37$) dan die van de Amsterdammers ($M = 30.70$, $SD = 14.40$). Het zou kunnen dat oudere mensen zich over het algemeen onveiliger voelen in de maatschappij.

Verder onderzoek zal uit moeten wijzen wat de redenen zijn voor het feit dat inwoners van Amsterdam zich veiliger voelen dan inwoners van Rotterdam. Een beperking van dit onderzoek is dat de twee groepen aanzienlijk van elkaar verschillen. Een onderzoek waarbij de twee groepen meer met elkaar overeenkomen (opleiding gelijk, gemiddelde leeftijd gelijk, dezelfde verhouding autochtoon-allochtoon) zou uitkomst bieden.

Tot slot is uit dit onderzoek gebleken dat de multiculturele effectiviteit niet significant samenhangt met de subjectieve veiligheidsbeleving. Dit zou kunnen veroorzaakt kunnen worden door het feit dat de burgemeester misschien te weinig doorzettingsmacht heeft (Prins & Cachet, 2011) en dat de burger dit ook zo ervaart. Het zou voor de burger kunnen voelen alsof de burgemeester weinig invloed heeft op de veiligheid.

Hoe er in Amsterdam wel een significant verband gevonden kon worden, en in Rotterdam niet, is onduidelijk. Een mogelijke oorzaak is dat de Amsterdammers een betere inschatting konden maken van de multiculturele effectiviteit van hun burgemeester, omdat 70% hoger opgeleid was. Voornamelijk de vragen die moesten worden omgepoold bleken voor veel

respondenten onduidelijk te zijn.

Om te onderzoeken wat belangrijke factoren zijn die ervoor zorgen dat de multiculturele effectiviteit van een burgemeester wel of niet samenhangt met het veiligheidsgevoel, zouden er meerdere steden onderzocht moeten worden, zodat men de uitkomsten kan vergelijken, en eventuele overeenkomsten ontdekt kunnen worden.

Een andere beperking van dit onderzoek was dat het onderzoek op straat moest worden uitgevoerd: hierdoor hadden respondenten vaak weinig tijd om goed over de vragen na te denken. Wanneer de gehele versie van de Multiculturele Persoonlijkheidsvragenlijst zou worden ingezet, zouden de resultaten betrouwbaarder zijn.

Daarnaast zou meer onderzoek naar de Multiculturele Persoonlijkheidsvragenlijst ook gewenst zijn. Dat *culturele empathie* negatief samenhangt met de multiculturele effectiviteit van een burgemeester, is haast onmogelijk. Ook hier geldt: wanneer de gehele versie van de Multiculturele Persoonlijkheidsvragenlijst zou worden ingezet, zouden de resultaten betrouwbaarder - en dus anders - kunnen zijn. Misschien dat *culturele empathie* dan wel positief correleert met de multiculturele effectiviteit.

Tot slot zijn voor dit onderzoek slechts honderd respondenten geïnterviewd: dit aantal is eigenlijk te weinig om echt iets te kunnen zeggen over het veiligheidsgevoel van beide steden.

Dat er waarschijnlijk - onder bepaalde voorwaarden - een verband bestaat tussen de multiculturele effectiviteit van een burgemeester en het veiligheidsgevoel van de burger, is een positieve ontdekking. Dit betekent namelijk, dat wanneer een burgemeester zijn capaciteiten ontwikkelt en multicultureel effectiever wordt, de burgers zich ook echt veiliger zullen voelen. En dit is belangrijk, omdat men zich steeds minder veilig voelt (Peters, 2009) en er steeds meer van de overheid wordt verwacht dat zij optreedt tegen onveiligheid (Mein, 2010).

Echter, ondanks het feit dat Aboutaleb hoger scoorde op multiculturele effectiviteit dan Van der Laan, voelen de Rotterdammers zich niet veiliger in hun stad. Dit zou kunnen worden verklaard door de twee verschillende rollen die Aboutaleb moet vervullen: de rol van handhaver en de rol van burgervader. Aboutaleb treedt in de recente media vaak op de voorgrond, zowel als handhaver - hij last een voetbalwedstrijd van Feyenoord af om de veiligheid te bewaren - en als burgervader - hij geeft een speech na de aanslag op Charlie Hebdo.

Sackers (2010) en Mein (2010) schrijven beiden dat de combinatie handhaver/burgervader misschien wel onmogelijk is. Dit lijkt te kloppen. Door een voetbalwedstrijd af te lasten, maakt Aboutaleb zich minder geliefd bij de Feyenoord-fans. En door openlijk kritiek te uiten op de Marokkaanse gemeenschap, maakt hij zich ook niet bepaald geliefd bij de Marokkanen. Wordt Aboutaleb dan gezien als een boeman? Cachet et al. (2009) waarschuwen hier al voor en Mein (2010) lijkt gelijk te hebben: Aboutaleb zou het vertrouwen als burgervader wel eens kunnen verspelen door teveel op te treden als handhaver, waardoor men zich minder veilig voelt in Rotterdam.

De vraag is hoe een burgemeester zo effectief mogelijk kan optreden als handhaver en burgervader tegelijk. Peters (2009) geeft hiervoor een goede oplossing: de burgemeester moet in noodsituaties kunnen ingrijpen, maar de rechter dient altijd het laatste woord te hebben. Zo kan de burgemeester optreden tegen onveiligheid wanneer dat moet, maar zal zijn connotatie waarschijnlijk positiever zijn, omdat hij uiteindelijk niet verantwoordelijk is. Verder onderzoek zal moeten uitwijzen in welke mate het burgemeestersambt moet veranderen.

Literatuur

Bass, B. (1990). From transactional to transformational leadership: learning to share the vision. *Organizational dynamics*, 18, 19-31.

Boers, J., Steden, R. van, & Boutellier, H. (2004). Het effect van positieve en negatieve factoren op veiligheidsbeleving. Een kwantitatieve studie onder inwoners van Amsterdam. *Tijdschrift voor Veiligheid*, (7) 3, 34-52.

Cachet, L., Karsten, N., & Schaap, L. (2009). Zorg dat het een prachtbaan blijft: de toekomst van het burgemeestersambt verkend. *Tussen trends en toekomst, een verkenning naar de ontwikkelingen van de burgemeestersfunctie*, 16-97.

Elffers, H. & Jong, W. de (2004). "Nee, ik voel me nooit onveilig." *Determinanten van veiligheidsgevoelens. Rapport voor de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling RMO*. Leiden: NSCR.

Korzilius, H., Hooft, A. van, Planken, B., & Hendrix, C. (2011). Birds of different feathers? The

relationship between multicultural personality dimensions and foreign language mastery in business professionals working in a Dutch agricultural multinational. *International Journal of Intercultural Relations*, 35, 540-553.

Krause, T. M. & Weekley, T. (2005). Safety Leadership, A four-factor model for establishing a high-functioning organization. *Professional Safety*, 50 (11), 34-40.

Mein, A. (2010). Uitbreiding bevoegdheden ter handhaving van de openbare orde en veiligheid. Een versterking of verzwakking van de positie van de burgemeester? *Tijdschrift voor Veiligheid*, (9) 3, 34-44.

Mulder, M. (2013, 11 december). *Niet-westerse allochtonen geconcentreerd in grote steden*. Geraadpleegd op 5 april 2015, van <http://www.zorgatlas.nl/beinvloedende-factoren/demografie/etniciteit/niet-westerse-allochtonen/>

Oudenhoven, J. P. van (2002). *Cross-culturele psychologie*. Bussum: Coutinho.

Peters, J. A. (2009). Van wie is de burgemeester? *Gemeentestem*, Afl. 2009-7321, p. 371-375.

Prins, R. & Cachet, L. (2011) Integrale veiligheidszorg en de burgemeester. *Tijdschrift voor Veiligheid*, (10) 1, 43-58.

Sackers, H. J. B. (2010). De burgemeester als veiligheidsbaas. *Justitiële verkenningen*, 36, 86-98.

Vries, R. E. de, Bakker-Pieper, A. & Oostenveld, W. (2010) Leadership = communication? The relations of leaders' communication styles with leadership styles, knowledge sharing and leadership outcomes. *J Bus Psychol*, 25, 367-380.

Zee, K. I. van der & Oudenhoven, J. P. van (2000). Psychometric qualities of the Multicultural Personality Questionnaire: A multidimensional instrument of multicultural effectiveness. *European Journal of Personality*, 14, 291-309.

Zee, K.I. van der & Oudenhoven, J. P. van (2001). The Multicultural Personality Questionnaire: Reliability and validity of self- and other ratings of multicultural effectiveness. *Journal of Research in Personality*, 35, 278-288.